

Eerste Hulp en infectieziekten

Het Oranje Kruis

© 2022

Eerste Hulp en infectieziekten

Richtlijnen en adviezen voor de eerstehulpverlener, opgesteld door de Stichting Koninklijke Nationale Organisatie voor Reddingwezen en Eerste Hulp bij Ongelukken "Het Oranje Kruis".

Voor wie is deze folder?

Deze folder is gemaakt voor de hulpverlener die (meestal) zonder hulpmiddelen met een slachtoffer te maken krijgt. Dit kan een eerstehulpverlener zijn, maar ook de zorgprofessional die buiten de normale werksituatie hulp verleent. Voor hulpverleners kunnen in de eigen werksituatie andere regels gelden dan de adviezen die in deze folder staan beschreven.

Kans op besmetting bij eerste hulp?

Elke hulpverlener loopt risico op besmetting. Een goede opleiding, veel oefening en ervaring helpen om risico's zo klein mogelijk te houden.

De meeste mensen kregen in hun kinderjaren vaccinaties tegen infectieziekten volgens het Rijksvaccinatie Programma. Vanaf 2011 wordt ook vaccinatie tegen hepatitis B aangeboden. Veel mensen hebben infectieziekten doorgemaakt in hun jeugd zoals waterpokken en 5^e ziekte, waardoor ze niet of nauwelijks nog ziek worden in contact met de ziektekiemen. Andere infectieziekten, zoals griep en verkoudheid, kan men steeds oplopen of maken een jaarlijkse vaccinatie voor risicogroepen noodzakelijk.

Maatregelen voor eerstehulpverlener nodig?

Als eerstehulpverlener vraag je je misschien af of je besmet kunt raken. Bijvoorbeeld wanneer je iemand met HIV, AIDS, corona, hepatitis B of C beademt of met bloed in aanraking komt. Goede informatie is dan belangrijk om je eigen afwegingen te maken en het mogelijke risico in te schatten. De kans dat een eerstehulpverlener wordt besmet met een virus is klein en zeker wanneer hygiënisch wordt gewerkt en zo mogelijk bloedcontact en uitademingslucht worden vermeden.

Hoe kan iemand besmet raken?

Via lichaamsvocht en ook via de lucht kunnen ziektes worden overgedragen, waarbij het ene virus veel besmettelijker is dan het andere. Zo worden ziektekiemen overgebracht via seksueel contact, bloed, ontlasting, transplantatieweefsel en via uitademingslucht.

Besmetting via speeksel, zweet, moedermelk, tranen en urine is mogelijk maar de kans hierop is erg klein.

Is er risico bij een reanimatie of bij een bloedend slachtoffer?

Ook de kans op een infectie door mond-op-mondbeademing is zeer klein. In de eerste plaats is maar een heel klein deel van de bevolking besmettelijk behoudens als er sprake is van een epidemie. Er is een risico als er bloed van een besmet slachtoffer rechtstreeks in contact komt met het bloed van de hulpverlener. Dit risico kun je kleiner maken door bij het beademen van een slachtoffer dat bloed in de mond heeft een beademingsmasker te gebruiken.

Als de huid van de hulpverlener intact is, is de infectiekans voor de hulpverlener erg klein als er bloed op de huid komt.

Hygiëne

Het is belangrijk dat de eerstehulpverlener altijd zo hygiënisch mogelijk werkt. Ook tijdens oefeningen is het noodzakelijk om goede hygiëne toe te passen. Bijvoorbeeld door de reanimatiepoppen steeds schoon te maken en regelmatig de handen zorgvuldig te wassen en goed af te drogen. Hygiëne is ook belangrijk om te voorkomen dat de hulpverlener het slachtoffer besmet. Dat geldt zeker voor hulpverleners die weten dat zij een infectieziekte onder de leden hebben.

Beademen alleen met hulpmiddelen?

Gezien de kleine kans op besmetting is er voor een eerstehulpverlener meestal geen reden om af te zien van beademen of om alleen te beademen met beschermende hulpmiddelen. Als eerstehulpverlener heb je hulpmiddelen meestal niet bij je. Dan moet ernaar gezocht worden wat tijdverlies betekent. Als men niet geoefend is in het gebruik ervan wordt de reanimatie veel minder effectief.

Wil je toch hulpmiddelen gebruiken voor de beademing?

1. Start dan toch altijd zo snel mogelijk met de hulpverlening. Ook als je (nog) geen hulpmiddelen bij de hand heeft!
2. Zorg dat je goed getraind bent in het gebruik van het hulpmiddel. Ga niet experimenteren!

Gebruik een CE-goedgekeurd hulpmiddel zonder uitstekende delen. Zorg dat je het hulpmiddel vast kunt zetten (bijvoorbeeld met elastiek) en dat de mond en de neus ruim bedekt zijn.

Het gebruik van handschoenen is aan te bevelen. Zeker voor mensen die meer dan gemiddeld met reanimaties en eerste hulp te maken kunnen hebben. Ook voor mensen die meer kans lopen om in direct contact te komen met risicogroepen, zoals drugsgebruikers.

Denk hierbij aan evenementenbegeleiders, de politie, de brandweer en de douane. Zij kunnen handschoenen gemakkelijk in hun hulpverleningstas of -koffer bij zich hebben. Voor de eerstehulpverlener die onverwacht hulp moet verlenen is dat vaak niet het geval. Het niet bij zich hebben van bijvoorbeeld handschoenen is geen reden om van eerste hulp af te zien.

Misschien ben ik besmet bij het verlenen van hulp, wat nu?

Eerstehulpverleners die:

- mensen hebben beademd die veel bloed in de mond hadden of
- eerste hulp hebben verleend aan iemand met veel uitwendig bloedverlies of
- tijdens de hulpverlening zelf een bloedende wond hebben opgelopen,

moeten zo snel mogelijk contact opnemen met huis- of bedrijfsarts. Die kunnen adviseren of er misschien bijzondere maatregelen moeten worden genomen

Conclusie, werk hygiënisch en aarzel niet

De kans dat een eerstehulpverlener bij het verlenen van eerste hulp wordt besmet met een virus is klein. Er is veelal geen reden voor aarzeling om noodzakelijke en mogelijk levensreddende hulp te verlenen. Het is belangrijk dat de eerstehulpverlener altijd bij ieder slachtoffer zo hygiënisch mogelijk werkt. Als een eerstehulpverlener denkt dat er risico is voor besmetting ook voor bijvoorbeeld corona kan besloten worden om geen of aangepast eerste hulp te verlenen. Die keuze maakt de eerstehulpverlener zelf.

Verantwoording

Bovenstaande adviezen en richtlijnen zijn goedgekeurd door het College van Deskundigen van Het Oranje Kruis. Wanneer zich ontwikkelingen voordoen, die tot andere adviezen en/of richtlijnen leiden, zullen deze bekend worden gemaakt. Voorlopig is dit echter niet te verwachten.

Voor actuele informatie: [Lci.rivm.nl/richtlijnen](https://lci.rivm.nl/richtlijnen).